

PROTOKOLAS DĖL NETEISĖTO MIGRANTŲ ĮVEŽIMO SAUSUMA, JŪRA IR ORU, PAPILDANTIS JUNGTINIŲ TAUTŲ ORGANIZACIJOS KONVENCIJĄ PRIEŠ TARPTAUTINĮ ORGANIZUOTĄ NUSIKALSTAMUMĄ

PREAMBULĖ

Valstybės, šio Protokolo Šalys,

pareiškdamos, kad veiksminga veikla, siekiant užkirsti kelią neteisėtam migrantų įvežimui sausuma, jūra ir oru bei kovoti su juo, reikalauja visapusio tarptautinio požiūrio, įskaitant bendradarbiavimą, keitimąsi informacija ir kitas reikiamas priemones, apimančias socialines ir ekonomines priemones nacionaliniu, regionų bei tarptautiniu lygiu;

prisimindamos 1999 m. gruodžio 22 d. Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 54/212, kurioje Asamblėja ragino valstybes nares ir Jungtinių Tautų Organizacijos sistemą stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą tarptautinės migracijos ir jos plėtros srityje, siekiant spręsti pagrindines migracijos problemas, ypač susijusias su skurdu, ir maksimaliai sustiprinti tarptautinės migracijos naudą su ja susijusiems asmenims bei paskatinti prireikus įgyvendinti tarpregionines, regionines ir subregionines priemones siekiant toliau spręsti migracijos ir plėtros klausimą;

įsitikinusias, kad su migrantais būtina elgtis žmogiškai ir visiškai užtikrinti jų teises;

atsižvelgdamos į tai, kad, nepaisant kitų tarptautinių forumų atliekamo darbo, nėra nė vieno visuotinio dokumento, apibendrinančio visus neteisėto migrantų įvežimo aspektus ir kitus susijusius klausimus;

susirūpinusias dėl stebimai suaktyvėjusios organizuotų nusikalstamų grupių veiklos, neteisėtai įvežant migrantus, ir kitos šiame Protokole nurodytos nusikalstamos veiklos, darančios didelės žalos su ja susijusioms valstybėms;

taip pat susirūpinusias, kad neteisėtas migrantų įvežimas gali kelti grėsmę pačių migrantų gyvybei ar saugumui;

*prisimindamos 1998 m. gruodžio 9 d. Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 53/111, kurioje Asamblėja nutarė įkurti atvirą tarpvyriausybinių laikinąjį komitetą siekdama parengti išsamią tarptautinę konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir aptarti, *inter alia*, tarptautinio dokumento, nukreipto prieš nelegalią prekybą migrantais ir jų pervežimą, įskaitant ir jūrą, parengimą;*

įsitikinusias, kad, užkertant kelią tokiems nusikaltimams ir su jais kovojant, bus naudinga papildyti Jungtinių Tautų Organizacijos konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą tarptautiniu dokumentu dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru,

s u s i t a r ė:

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Ryšys su Jungtinių Tautų Organizacijos konvencija prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą

1. Šis Protokolas papildo Jungtinių Tautų Organizacijos konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą. Protokolas aiškinamas kartu su Konvencija.

2. Šiam Protokolui Konvencijos nuostatos taikomos *mutatis mutandis*, jei Protokole nenurodyta kitaip.

3. Pagal šio Protokolo 6 straipsnį pripažinti nusikaltimai yra laikomi nusikaltimais, pripažįstamais pagal Konvenciją.

2 straipsnis

Tikslas

Šio Protokolo tikslas – užkirsti kelią neteisėtam migrantų įvežimui ir su juo kovoti, taip pat skatinti valstybių, šio Protokolo Šalių, bendradarbiavimą kartu apsaugant neteisėtai įvežamų migrantų teises.

3 straipsnis

Sąvokos

Šiame Protokole:

- a) „neteisėtas migrantų įvežimas“ – pasirūpinimas, kad asmuo nelegaliai įvažiuotų į valstybę, šio Protokolo Šalį, siekiant gauti tiesiogiai ar netiesiogiai finansinės ar kitos materialinės naudos, kai asmuo nėra tos valstybės, šio Protokolo Šalies, pilietis ar nuolatinis gyventojas;
- b) „nelegalus įvažiavimas“ – valstybės sienos kirtimas nesilaikant būtinų teisėto atvykimo į priimančiąją valstybę reikalavimų;
- c) „suklastotas kelionės ar asmens dokumentas“ – bet koks kelionės ar asmens dokumentas:
 - i) suklastotas ar koku nors materialiu būdu pakeistas, kai tai atliko kitas, o ne teisėtai įgaliotas valstybės vardu išrašyti ar išduoti kelionės ar asmens dokumentą asmuo ar institucija; arba
 - ii) netinkamai išduotas ar gautas, kai pateikiami neteisingi duomenys, arba dėl korupcijos, prievartos ar kito neteisėto veiksmo; arba
 - iii) kurį naudoja kitas asmuo, o ne teisėtas jo turėtojas;
- d) „laivas“ – bet kokio tipo plaukiojanti priemonė, įskaitant laivus su oro pagalve ir hidroplanus, kurie naudojami arba gali būti naudojami kaip vandens transporto priemonės, išskyrus karo laivą, pagalbinį karinio laivyno laivą ar kitą laivą, priklausantį valstybei ar jos naudojamą ir tam tikru metu naudojamą tik valstybės nekomercinėje tarnyboje.

4 straipsnis

Taikymo sritis

Šis Protokolas, jeigu jame nenumatyta kitaip, taikomas pagal šio Protokolo 6 straipsnį pripažintiems nusikaltimams užkardyti, tirti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, kai tie nusikaltimai yra tarptautinio pobūdžio, o juos darant dalyvauja organizuota nusikalstama grupė, taip pat saugant asmenų, tapusių tokių nusikaltimų objektu, teises.

5 straipsnis

Migrantų baudžiamoji atsakomybė

Pagal šį Protokolą migrantams teisminis persekiojimas baudžiamąja tvarka už tai, kad jie buvo šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu netaikomas.

6 straipsnis

Kriminalizavimas

1. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, priima teisės aktus ir kitas priemones, būtinas siekiant pripažinti nusikaltimais šias veikas, jei jos įvykdytos tyčia, siekiant gauti tiesiogiai ar netiesiogiai finansinės ar kitos materialinės naudos:

- a) neteisėtas migrantų įvežimas;
- b) jei jos vykdomos siekiant sudaryti sąlygas neteisėtam migrantų įvežimui:
 - i) suklastoto kelionės ar asmens dokumento pateikimas;

ii) tokio dokumento gavimas, pateikimas ar turėjimas;
 c) galimybės suteikimas asmeniui ne tam tikros valstybės piliečiui ar nuolatiniam gyventojui būti toje valstybėje nesilaikant būtinų teisėto buvimo toje valstybėje reikalavimų, pasinaudojant šios straipsnio dalies b punkte nurodytais ar kitais neteisėtais būdais.

2. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, taip pat priima tokius teisės aktus ir kitas priemones, kurios būtinos siekiant pripažinti nusikaltimais šias veikas:

a) atsižvelgiant į pagrindinius valstybės teisės sistemos principus, kėsiniąsi padaryti nusikaltimą, kuris pripažįstamas nusikaltimu pagal šio straipsnio 1 dalį;

b) bendrininkavimą darant nusikaltimą, kuris pripažįstamas nusikaltimu pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą, b punkto i papunktį ar c punktą, ir, atsižvelgiant į pagrindinius valstybės teisės sistemos principus, – bendrininkavimą vykdant nusikaltinimą, kuris pripažįstamas nusikaltimu pagal šio straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktį;

c) kitų asmenų organizavimą arba jų kurstymą padaryti nusikaltimą, pripažįstamą nusikaltimu pagal šio straipsnio 1 dalį.

3. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, priima tokius teisės aktus ar kitas priemones, kurios būtinos pripažinti sunkinančiomis aplinkybėmis pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą, b punkto i papunktį ir c punktą nustatytų nusikaltimų aplinkybes, ir, atsižvelgiant į valstybės teisės sistemos pagrindinius principus, pagal šio straipsnio 2 dalies b ir c punktus nustatytų nusikaltimų aplinkybes:

a) keliančias grėsmę arba galinčias kelti grėsmę tam tikrų migrantų gyvybei ar jų saugumui; arba

b) susijusias su nežmonišku ar orumą žeminamu elgesiu su migrantais, įskaitant išnaudojimą.

4. Jokia šio Protokolo nuostata nedraudžia valstybei, šio Protokolo Šaliai, imtis priemonių prieš asmenį, kurio elgesys pagal jos vidaus teisę yra baustinas pagal baudžiamuosius įstatymus.

II. NETEISĖTAS MIGRANTŲ ĮVEŽIMAS JŪRA

7 straipsnis

Bendradarbiavimas

Siekdamos užkirsti kelią neteisėtam migrantų įvežimui jūra ir jį sustabdyti, valstybės, šio Protokolo Šalys, kiek galima glaudžiau, bendradarbiauja vadovaudamosi tarptautine jūrų teise.

8 straipsnis

Priemonės prieš neteisėtą migrantų įvežimą jūra

1. Valstybė, šio Protokolo Šalis, turinti pagrįstų priežasčių įtarti, kad laivas, nepriklausantis jokiai valstybei ir plaukiojantis su jos vėliava ar tvirtinantis, kad jis yra registruotas toje valstybėje, arba kad laivas, nors ir plaukiojantis su užsienio šalies vėliava ar atsisakantis ją iškelti, iš tikrųjų priklauso atitinkamai valstybei, šio Protokolo Šaliai, dalyvauja neteisėtai įvežant migrantus jūra, gali prašyti kitų valstybių, šio Protokolo Šalių, padėti sustabdyti tokio laivo naudojimą tam tikslui. Prašomos valstybės, šio Protokolo Šalys, pagal savo išgales teikia visą tinkamą pagalbą.

2. Valstybė, šio Protokolo Šalis, turinti pagrįstų priežasčių įtarti, kad laivas, naudodamasis laivininkystės laisve pagal tarptautinę teisę ir plaukiojantis su kitos valstybės, šio Protokolo Šalies, vėliava arba su jos registracijos ženklais, dalyvauja neteisėtai įvežant migrantus jūra, gali apie tai pranešti valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, prašyti registracijos patvirtinimo ir, gavusi patvirtinimą, prašyti valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, įgaliojimų imtis reikiamų priemonių dėl to laivo. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, gali prašančiąją valstybę įgalinti, *inter alia*:

a) patekti į laivą;

b) daryti jame krata; ir

c) jei randama įrodymų, kad laivu jūra neteisėtai įvežami migrantai, imtis reikiamų priemonių prieš tą laivą, vežamus asmenis ir krovinį, kaip įgaliojo valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas.

3. Valstybė, šio Protokolo Šalis, kuri ėmėsi bet kurios priemonės pagal šio straipsnio 2 dalį, nedelsdama praneša atitinkamai valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, apie tos priemonės rezultatus.

4. Valstybė, šio Protokolo Šalis, nedelsdama atsako į kitos valstybės, šio Protokolo Šalies, užklausą siekdama nustatyti, ar laivas, tvirtinantis, kad jis yra registruotas toje valstybėje ir plaukiojantis su jos vėliava, turi teisę tai daryti, ir atsako į prašymą, pateiktą pagal šio straipsnio 2 dalį, dėl įgaliojimų suteikimo.

5. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, atsižvelgdama į šio Protokolo 7 straipsnį, gali reikalauti, kad jos įgaliojimai būtų suteikti tik jos ir prašančiosios valstybės sutartomis sąlygomis, įskaitant sąlygas dėl atsakomybės ir naudotinų veiksmingų priemonių masto. Valstybė, šio Protokolo Šalis, nesiima jokių papildomų priemonių be tiesioginio valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, leidimo, išskyrus priemones, skirtas neišvengiamai grėsmei žmonių gyvybei panaikinti, ir priemones, nustatytas atitinkamais dvišaliais ir daugiašaliais susitarimais.

6. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, skiria instituciją, prireikus institucijas pagalbos prašymams gauti ir atsakingą ar atsakingas už atsakymų į juos pateikimą, už registracijos ar laivo teisės plaukti su jos vėliava patvirtinimą ir už įgaliojimų imtis reikiamų priemonių suteikimą. Apie tokį paskyrimą pranešama per Generalinį Sekretorių visoms kitoms valstybėms, šio Protokolo Šalims, per vieną mėnesį nuo paskyrimo.

7. Valstybės, šio Protokolo Šalies, atstovai gali patekti į laivą ir daryti jame krata, jei yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad laivas dalyvauja neteisėtai įvežant migrantus jūra ir nepriklauso jokiai valstybei arba tą laivą galima laikyti jokiai valstybei nepriklausančiu laivu. Jei randama įtarimą patvirtinančių įrodymų, ta valstybė, šio Protokolo Šalis, imasi reikiamų priemonių pagal atitinkamas vidaus teisės normas ir tarptautinę teisę.

9 straipsnis

Apsaugos nuostatos

1. Jei valstybė, šio Protokolo Šalis, imasi priemonių prieš laivą pagal šio Protokolo 8 straipsnį, ji:

- a) užtikrina laive esančių asmenų saugumą ir žmonišką elgesį su jais;
- b) tinkamai atsižvelgia į būtinybę nesukelti grėsmės laivo ir jo krovinio saugumui;
- c) tinkamai atsižvelgia į būtinybę nedaryti žalos valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, ar bet kurios kitos suinteresuotos valstybės komerciniams ir teisiniams interesams;
- d) užtikrina, neviršydamą savo galimybių, kad bet kokia priemonė, kurios imtasi prieš laivą, atitinka aplinkosaugos reikalavimus.

2. Jei paaiškėja, kad motyvai, kuriais vadovaujantis buvo imtasi priemonių pagal šio Protokolo 8 straipsnį, yra nepagrįsti, laivui atlyginami bet kokie patirti nuostoliai ar žala, tačiau tik tuo atveju, jei laivas neatliko kokio nors veiksmo, pateisinančio priemones, kurių buvo imtasi.

3. Bet kuri priemonė, kurios buvo imtasi ir kuri buvo įgyvendinta vadovaujantis šiuo skyriumi, tinkamai atspindi būtinybę netrukdyti naudojimosi ir nekeisti:

a) pakrančių valstybių teisių ir įsipareigojimų bei teisės vykdyti jurisdikciją pagal tarptautinę jūrų teisę; arba

b) valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, teisės vykdyti jurisdikciją ir reglamentuoti administracinius, techninius ir socialinius klausimus, susijusius su laivu.

4. Bet kurią priemonę, kurios imamasi jūroje pagal šį skyrių, vykdo tik karo laivai ar karo orlaiviai arba kiti aiškiai paženklinėti laivai ar orlaiviai, kuriuos galima atpažinti esant valstybės tarnyboje ir kurie yra įgaliojami tai atlikti.

III. PREVENCIJA, BENDRADARBIAVIMAS IR KITOS PRIEMONĖS

10 straipsnis

Informacija

1. Nepažeisdamos Konvencijos 27 ir 28 straipsnių, valstybės, šio Protokolo Šalys, ypač turinčios bendrų sienų ar kurių teritorijos sutampa su neteisėto migrantų įvežimo maršrutais, siekdamos šio Protokolo tikslų, pagal savo atitinkamas vidaus teisės ir administracines sistemas keičiasi tarpusavyje reikiama informacija tokiais klausimais, kaip:

a) įlaipinimo ir atvykimo punktai, taip pat maršrutai, vežėjai ir transporto priemonės, kuriomis, kaip žinoma ar įtariama, naudojasi organizuota nusikalstama grupė, užsiimanti veikla, nurodyta šio Protokolo 6 straipsnyje;

b) duomenys apie organizacijas arba organizuotas nusikalstamas grupes, kurios, kaip žinoma arba įtariama, dalyvauja veikloje, nurodytoje šio Protokolo 6 straipsnyje, ir jų veiklos būdai;

c) valstybės, šio Protokolo Šalies, išduotų kelionės dokumentų autentiškumo skiriamieji požymiai ir reikiama jų forma, taip pat neužpildytų kelionės ar asmens dokumentų vagystė ar jų netinkamas panaudojimas;

d) asmenų slėpimo ar vežimo priemonės ir būdai, neteisėtas kelionės ar asmens dokumentų pakeitimas, atkūrimas ar įsigijimas arba kitas netinkamas kelionės ar asmens dokumentų naudojimas šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytoje veikloje bei būdai, kaip tai nustatyti;

e) įstatymų leidybos patirtis ir būdai bei priemonės siekiant užkirsti kelią veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje, ir kova su ja; ir

f) teisėsaugai naudinga mokslinė ir techninė informacija siekiant stiprinti kiekvienos valstybės gebėjimą užkirsti kelią veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje, ją išaiškinti ir ištirti bei baudžiamąja tvarka persekioti joje dalyvaujančius asmenis.

2. Gaunanti informaciją valstybė, šio Protokolo Šalis, vykdo bet kokią informaciją perdavusios valstybės, šio Protokolo Šalies, prašymą dėl riboto informacijos naudojimo.

11 straipsnis

Pasienio kontrolės priemonės

1. Nepažeisdamos tarptautinių įsipareigojimų dėl laisvo žmonių judėjimo, valstybės, šio Protokolo Šalys, stiprina, kiek įmanoma, pasienio kontrolės priemones, būtinas siekiant išaiškinti neteisėtą migrantų įvežimą ir užkirsti tam kelią.

2. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, priima teisės aktus ir kitas priemones, siekdamos išvengti, kiek įmanoma, kad komercinių vežėjų transporto priemonės nebūtų naudojamos daryti nusikaltimus, pripažintus nusikaltimais pagal šio Protokolo 6 straipsnio 1 dalies a punktą.

3. Prireikus ir nepažeidžiant taikomų tarptautinių konvencijų, tokios priemonės apima nurodymą komerciniams vežėjams, įskaitant bet kurią transporto bendrovę ar bet kurios transporto priemonės operatorių, užtikrinti, kad visi keleiviai turėtų įvažiuoti į priimančiąją valstybę reikalingus kelionės dokumentus.

4. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, imasi visų būtinų priemonių pagal savo vidaus teisės normas numatydama sankcijas už įsipareigojimo, nurodyto šio straipsnio 3 dalyje, nevykdymą.

5. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, pagal savo vidaus teisės normas svarsto galimybes imtis priemonių, leidžiančių uždrausti įvažiuoti asmenims, susijusiems su nusikaltimų, pripažįtamų nusikaltimais pagal šį Protokolą, vykdymu, ar anuluoti jų vizas.

6. Nepažeisdamos Konvencijos 27 straipsnio, valstybės, šio Protokolo Šalys, svarsto galimybę stiprinti pasienio kontrolės institucijų darbą, *inter alia*, sukurdamos ir išlaikydamos tiesioginius ryšių kanalus.

12 straipsnis

Dokumentų patikimumas ir kontrolė

Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, pagal esamas galimybes imasi priemonių, būtinų:

a) užtikrinti, kad jos išduoti kelionės ar asmens dokumentai yra tokios kokybės, jog nebūtų galima jų lengvai netinkamai panaudoti ir nesunkiai suklastoti ar neteisėtai pakeisti, atgaminti ar išduoti; arba

b) užtikrinti, kad valstybės, šio Protokolo Šalies, išduoti arba jos vardu išduoti kelionės ar asmens dokumentai būtų patikimi ir apsaugoti ir kad būtų išvengta jų neteisėto pagaminimo, išdavimo ir naudojimo.

13 straipsnis

Dokumentų teisėtumas ir galiojimas

Kitos valstybės, šio Protokolo Šalies, prašymu valstybė, šio Protokolo Šalis, vadovaudamasi savo vidaus teisės normomis, per reikiamą laiką patikrina jos išduotų ar tariamai jos vardu išduotų kelionės ar asmens dokumentų teisėtumą ir galiojimą, jei įtariama, kad jie naudojami veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje.

14 straipsnis

Mokymas ir techninis bendradarbiavimas

1. Valstybės, šio Protokolo Šalys, organizuoja migracijos ir kitų susijusių pareigūnų specializuotą mokymą ir jį tobulina siekdamos užkirsti kelią veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje, ir moko darbuotojus žmoniškai elgtis su migrantais, tapusiais tokios veiklos objektu, kartu gerbiant jų teises, kaip nurodyta šiame Protokole.

2. Valstybės, šio Protokolo Šalys, tinkamai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, kitomis suinteresuotomis organizacijomis bei kitomis pilietinės visuomenės atstovų grupėmis siekdamos užtikrinti, kad jų teritorijose būtų organizuotas tinkamas darbuotojų mokymas siekiant užkirsti kelią veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje, su ja kovoti ir ją panaikinti bei saugoti migrantų, tapusių tokios veiklos objektu, teises. Toks mokymas apima:

a) kelionės dokumentų apsaugos ir kokybės gerinimą;

b) suklastotų kelionės ar asmens dokumentų atpažinimą ir nustatymą;

c) operatyvinės informacijos, susijusios ypač su organizuotomis nusikalstamomis grupėmis, kurios yra žinoma arba įtariama, jog dalyvauja šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytoje veikloje, apie jų veiklos būdus neteisėtai įvežant migrantus, apie netinkamą kelionės ar asmens dokumentų naudojimą šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytai veiklai bei neteisėto migrantų įvežimo slėpimo būdus rinkimą;

d) neteisėtai įvežamų asmenų tapatybės nustatymo palengvinimą nustatytuose ir nenustatytuose įvažiavimo ir išvažiavimo punktuose; ir

e) žmonišką elgesį su migrantais ir jų teisių gynimą pagal šį Protokolą.

3. Turinčios reikiamos patirties valstybės, šio Protokolo Šalys, svarsto galimybę suteikti techninę pagalbą valstybėms, kurios dažnai yra kilmės ar tranzito šalimis asmenims, tapusiems veiklos, nurodytos šio Protokolo 6 straipsnyje, objektu. Valstybės, šio Protokolo Šalys, imasi visų

priemonių siekdamas skirti būtinus išteklius, pvz.: transporto priemones, kompiuterių sistemas, dokumentų skaitymo aparatus, kovojant su 6 straipsnyje nurodyta veikla.

15 straipsnis **Kitos prevencijos priemonės**

1. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, imasi priemonių užtikrinti, kad būtų pateiktos ar tobulinamos informacinės programos siekiant padėti visuomenei geriau suprasti, jog veikla, nurodyta šio Protokolo 6 straipsnyje, yra nusikalstama veikla, kurią, siekdamas pelno, dažniausiai vykdo organizuotos nusikalstamos grupės, ir kad tokia veikla sukelia didelį pavojų minėtiems migrantams.

2. Pagal 31 Konvencijos straipsnį valstybės, šio Protokolo Šalys, bendradarbiauja informuodamos visuomenę siekdamos išvengti atvejų, kai potencialūs migrantai tampa organizuotų nusikalstamų grupių aukomis.

3. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, atitinkamai skatina kurti plėtros programas ir bendradarbiauti šalies, regionų ir tarptautiniu lygiu ar, jei reikia, tobulina tokias programas ir plėtoja bendradarbiavimą, atsižvelgdama į socialines ir ekonomines migracijos sąlygas ir atkreipdama ypatingą dėmesį į ekonomiškai ir socialiai atsilikusias teritorijas, siekiant kovoti su pagrindinėmis neteisėto migrantų įvežimo socialinėmis ir ekonominėmis priežastimis, tokiomis kaip skurdas ir žemas išsivystymo lygis.

16 straipsnis **Apsaugos ir pagalbos priemonės**

1. Įgyvendindama šį Protokolą, kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, atsižvelgdama į savo įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, imasi visų reikiamų priemonių, įskaitant, jei būtina, įstatymų leidybą, siekdama gerbti ir saugoti asmenų, tapusių šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, teises, vadovaujantis taikomomis tarptautinės teisės normomis, ypač gerbiant ir saugant teisę gyventi ir teisę būti apsaugotam nuo kankinimų ir nebūti žiauraus, nežmoniško ar žeminamo elgesio ar bausmės auka.

2. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, imasi reikiamų priemonių deramai apsaugoti migrantus nuo galimo smurto prieš juos, kai smurto prieš juos imasi pavieniai asmenys ar grupės dėl to, kad jie yra veiklos, nurodytos šio Protokolo 6 straipsnyje, objektu.

3. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, teikia reikiamą pagalbą migrantams, kurių gyvybei ar saugumui kyla grėsmė dėl to, kad jie yra veiklos, nurodytos šio Protokolo 6 straipsnyje, objektu.

4. Taikant šio straipsnio nuostatas, valstybės, šio Protokolo Šalys, tinkamai atsižvelgia į ypatingas vaikų ir moterų reikmes.

5. Sulaikius asmenį, tapusį šio Protokolo 6 straipsnyje nurodyto veiklos objektu, kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, laikosi savo įsipareigojimų pagal Vienos konvenciją dėl konsulinių santykių prireikus, įskaitant įsipareigojimą skubiai informuoti tą asmenį apie nuostatas dėl pranešimo konsuliniams pareigūnams ir ryšio su jais palaikymo.

17 straipsnis **Sutartys ir susitarimai**

Valstybės, šio Protokolo Šalys, svarsto galimybę sudaryti dvišales ar regionines sutartis ar operatyvinius susitarimus, kuriais siekiama:

a) sukurti tinkamiausias ir veiksmingiausias priemones užkirsti kelią veiklai, nurodytai šio Protokolo 6 straipsnyje, ir kovoti su ja;

b) tarpusavyje tobulinti šio Protokolo nuostatų taikymą.

18 straipsnis **Neteisėtai įvežtų migrantų grąžinimas**

1. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, sutinka palengvinti asmens grąžinimą ir be pernelyg ilgo bei nepagrįsto delsimo priimti asmenį, tapusį šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, kuris yra jos pilietis arba grąžinimo metu turi teisę nuolat gyventi jos teritorijoje.

2. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, vadovaudamasi savo vidaus teisės normomis, svarsto galimybę palengvinti asmens grąžinimą ir priimti asmenį, tapusį šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, kuris turėjo teisę nuolat gyventi jos teritorijoje įvažiavimo į priimančiąją valstybę metu.

3. Priimančiosios valstybės, šio Protokolo Šalies, prašymu prašomoji valstybė, šio Protokolo Šalis, be pernelyg ilgo ir nepagrįsto delsimo patikrina, ar asmuo, tapęs šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, yra jos pilietis arba ar turi teisę nuolat gyventi jos teritorijoje.

4. Siekdama palengvinti asmens, tapusio šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu ir neturinčio reikiamų dokumentų, grąžinimą, valstybė, šio Protokolo Šalis, kurios pilietis yra tas asmuo arba kurioje jis turi teisę nuolat gyventi, sutinka priimančiosios valstybės, šio Protokolo Šalies, prašymu išduoti tokius dokumentus ar kitus leidimus, kurie būtini asmeniui vykstant ir pakartotinai įvažiuojant į jos teritoriją.

5. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, grąžinanti asmenį, tapusį šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, imasi visų reikiamų priemonių jį grąžinti nustatyta tvarka ir atsižvelgiant į to asmens saugumą ir orumą.

6. Įgyvendindamos šį straipsnį valstybės, šio Protokolo Šalys, gali bendradarbiauti su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis.

7. Šis straipsnis neapriboja jokios teisės, suteiktos pagal bet kurį priimančiosios valstybės, šio Protokolo Šalies, įstatymą asmenims, tapusiems šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu.

8. Šis straipsnis nekeičia įsipareigojimų pagal jokiais kitas taikomas dvišales ar daugiašales sutartis ar pagal bet kurią kitą galiojančią sutartį ar susitarimą, kuris visiškai ar iš dalies reglamentuoja asmenų, tapusių šio Protokolo 6 straipsnyje nurodytos veiklos objektu, grąžinimą.

IV. BAIGIAMOSIOS PASTABOS

19 straipsnis **Kitų susitarimų galiojimas**

1. Jokia šio Protokolo nuostata nekeičia valstybių ar pavienių asmenų kitų teisių, įsipareigojimų ir atsakomybės pagal tarptautinę teisę, įskaitant tarptautinę humanitarinę teisę ir tarptautinę žmogaus teisių teisę ir ypač 1951 m. Konvenciją dėl pabėgėlių statuso ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlių statuso ir juose įtvirtintą negrąžinimo principą.

2. Šiame Protokole numatytos priemonės aiškinamos ir taikomos taip, kad asmenys nebūtų diskriminuojami dėl to, kad jie tapo veiklos, nurodytos šio Protokolo 6 straipsnyje, objektu. Šių priemonių aiškinimas ir taikymas atitinka tarptautiniu mastu pripažintus nediskriminavimo principus.

20 straipsnis **Ginčų sprendimas**

1. Ginčus dėl šio Protokolo aiškinimo ar taikymo valstybės, šio Protokolo Šalys, stengiasi spręsti derybomis.

2. Bet koks dviejų ar daugiau valstybių, šio Protokolo Šalių, ginčas dėl šio Protokolo aiškinimo ar taikymo, kurio negalima išspręsti derybomis per pateisinamą laiką, vienos iš tų valstybių, šio Protokolo Šalių, prašymu perduodamas spręsti arbitražo teismui. Jei per šešis mėnesius nuo kreipimosi su prašymu dėl arbitražo dienos, tos valstybės, šio Protokolo Šalys, negali susitarti dėl arbitražo teismo sudarymo, bet kuri iš tų valstybių, šio Protokolo Šalių, ginčą gali perduoti spręsti Tarptautiniam Teisingumo Teismui, pateikdama prašymą pagal Teismo statutą.

3. Kiekviena valstybė, šio Protokolo Šalis, pasirašydama, ratifikuodama, priimdama ar patvirtindama šį Protokolą arba prisijungdama prie jo gali pareikšti, kad ji nelaiko savęs įsipareigojusia laikytis šio straipsnio 2 dalies nuostatų. Kitos valstybės, šio Protokolo Šalys, neprivalo laikytis šio straipsnio 2 dalies nuostatų turėdamos santykių su tokią išlygą padariusia valstybe, šio Protokolo Šalimi.

4. Bet kuri valstybė, šio Protokolo Šalis, padariusi išlygą pagal šio straipsnio 3 dalį, gali bet kurio metu šią išlygą atšaukti, apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui.

21 straipsnis

Protokolo pasirašymas, ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas ir prisijungimas prie jo

1. Šis Protokolas pateikiamas pasirašyti Palerme, Italijoje, nuo 2000 m. gruodžio 12 d. iki 15 d., o vėliau Jungtinių Tautų Organizacijos būstinėje Niujorke iki 2002 m. gruodžio 12 d.

2. Šis Protokolas taip pat pateikiamas pasirašyti regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, jei bent viena tokios organizacijos valstybė narė yra pasirašiusi šį Protokolą pagal šio straipsnio 1 dalį.

3. Šis Protokolas turi būti ratifikuotas, priimtas arba patvirtintas. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui. Regioninė ekonominės integracijos organizacija gali deponuoti ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus, jei bent viena iš jos valstybių narių yra tai padariusi. Šiuose ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentuose tokia organizacija nurodo savo kompetenciją šio Protokolo reglamentuojamais klausimais. Tokia organizacija taip pat praneša depozitarui apie kiekvieną savo kompetencijos pasikeitimą.

4. Prie šio Protokolo gali prisijungti kiekviena valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija, kurios bent viena valstybė narė yra šio Protokolo Šalis. Deponuodama savo prisijungimo dokumentus Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui, kiekviena regioninė ekonominės integracijos organizacija praneša apie savo kompetenciją šio Protokolo reglamentuojamais klausimais. Tokia organizacija taip pat praneša depozitarui apie kiekvieną savo kompetencijos pasikeitimą.

22 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja devyniasdešimtą dieną po keturiasdešimtų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentų deponavimo, tačiau Protokolas neįsigalioja anksčiau, negu įsigalioja Konvencija. Šiai straipsnio daliai jokie regioninės ekonominės integracijos organizacijos deponuoti dokumentai nelaikomi papildančiais tokios organizacijos valstybių narių jau deponuotus dokumentus.

2. Kiekvienai valstybei ar regioninei ekonominės integracijos organizacijai, ratifikuojančiai, priimančiai, patvirtinančiai šį Protokolą ar prie jo prisijungiančiai po to, kai deponuoti keturiasdešimt tokio pobūdžio dokumentai, šis Protokolas įsigalioja trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai atitinkamus dokumentus deponuoja tokia valstybė ar organizacija, arba tą dieną, kai šis Protokolas įsigalioja pagal šio straipsnio 1 dalį, pasirenkant vėlesnę datą.

23 straipsnis **Pataisos**

1. Praėjus penkeriems metams nuo šio Protokolo įsigaliojimo, valstybė, šio Protokolo Šalis, gali siūlyti pataisą ir pateikti ją Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui, kuris tuoj po to perduoda gautą pataisą valstybėms, šio Protokolo Šalims, ir Šalių konferencijai, kad jos apsvarstytų ir priimtų sprendimą dėl pasiūlymo. Valstybės, šio Protokolo Šalys, dalyvaudamos Šalių konferencijoje, deda visas pastangas bendram sutarimui pasiekti dėl kiekvienos pataisos. Jei visi būdai pasiekti bendrą sutarimą išnaudoti ir sutarimas nepasiektas, tai kaip kraštutinė priemonė pataisai priimti reikia dviejų trečdalių valstybių, šio Protokolo Šalių, dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių konferencijoje, balsų daugumos.

2. Regioninės ekonominės integracijos organizacijos, svarstydamos jų kompetencijai priklausančius klausimus, naudojasi savo teise balsuoti pagal šį straipsnį, turėdamos tiek balsų, kiek jų valstybių narių yra šio Protokolo Šalimis. Tokios organizacijos nesinaudoja savo teise balsuoti, jei jų valstybės narės pasinaudoja savo teise, ir atvirkščiai.

3. Pataisa, priimta pagal šio straipsnio 1 dalį, turi būti valstybių, šio Protokolo Šalių, ratifikuota, priimta ar patvirtinta.

4. Pataisa, priimta pagal šio straipsnio 1 dalį, valstybei, šio Protokolo Šaliai, įsigalioja po devyniasdešimt dienų, kai Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui deponuojami tos pataisos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

5. Pataisai įsigaliojus, ji tampa privaloma toms valstybėms, šio Protokolo Šalims, kurios sutiko pagal ją išipareigoti. Kitoms valstybėms, šio Protokolo Šalims, lieka privalomos šio Protokolo nuostatos ir visos ankstesnės pataisos, kurias jos ratifikavo, priėmė ar patvirtino.

24 straipsnis **Denonsavimas**

1. Valstybė, šio Protokolo Šalis, gali denonsuoti šį Protokolą raštu pranešdama apie tai Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui. Toks denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams po to, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

2. Regioninė ekonominės integracijos organizacija nustoja buvusi šio Protokolo Šalimi, kai ji denonsuoja visos organizacijos valstybės narės.

25 straipsnis **Depozitaras ir kalbos**

1. Šio Protokolo depozitaru skiriamas Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis Sekretorius.

2. Šio Protokolo originalas, kurio tekstas anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis turi vienodą teisinę galią, deponuojamas Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam Sekretoriui.

TAI PATVIRTINDAMI, toliau nurodyti tinkamai jų vyriausybių įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.
